

HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN XUÂN DIỆP

THÀNH ỦY HÀ NỘI LÃNH ĐẠO CÔNG TÁC
MẶT TRẬN CÙNG CẤP GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ
NGÀNH: XÂY DỰNG ĐẢNG VÀ CHÍNH QUYỀN NHÀ NƯỚC
Mã số: 9310202

HÀ NỘI - 2026

Công trình được hoàn thành tại
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Lâm Quốc Tuấn

Phản biện 1:
.....

Phản biện 2:
.....

Phản biện 3:
.....

Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng đánh giá luận án
cấp Học viện tại Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Vào hồi.....giờ.....ngày.....tháng.....năm 2026

Có thể tìm hiểu luận án tại: Thư viện Quốc gia
và Thư viện Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là liên minh chính trị, liên hiệp tự nguyện rộng lớn của các tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội, tổ chức xã hội - nghề nghiệp và các cá nhân tiêu biểu trong các giai tầng xã hội, dân tộc, tôn giáo, người Việt Nam ở nước ngoài; là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân, đại diện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân, đồng thời là hạt nhân trong việc củng cố, phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc. Với vị trí, vai trò đặc biệt đó, công tác Mặt trận luôn giữ vị trí chiến lược trong sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc, là cầu nối giữa Đảng, Nhà nước với Nhân dân, góp phần phát huy quyền làm chủ của Nhân dân, tạo đồng thuận xã hội, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Nhận thức rõ vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn xác định tăng cường sự lãnh đạo đối với công tác Mặt trận là yêu cầu có ý nghĩa chiến lược. Văn kiện Đại hội XIV của Đảng tiếp tục nhấn mạnh yêu cầu đổi mới mạnh mẽ nội dung, phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội; phát huy vai trò nòng cốt chính trị trong việc tập hợp, vận động Nhân dân, phát huy quyền làm chủ của Nhân dân, tăng cường đồng thuận xã hội, huy động mọi nguồn lực phục vụ phát triển đất nước và bảo vệ Tổ quốc; đồng thời yêu cầu "... Hoàn thiện đồng bộ cơ chế hoạt động để Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức, đoàn thể được tham gia sâu rộng trong hoạt động giám sát, phản biện xã hội, tham gia xây dựng Đảng, xây dựng Nhà nước". Điều đó đặt ra yêu cầu tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện cả về lý luận và thực tiễn đối với sự lãnh đạo của các cấp ủy đảng đối với công tác Mặt trận.

Là Thủ đô của cả nước, trung tâm chính trị - hành chính quốc gia, đồng thời là trung tâm lớn về kinh tế, văn hóa, giáo dục, khoa học - công nghệ và hội nhập quốc tế, Hà Nội có vị trí đặc biệt quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Với quy mô dân số lớn, tốc độ đô thị hóa nhanh, cơ cấu xã hội đa dạng, yêu cầu phát triển kinh tế tri thức, chuyển đổi số, xây dựng đô thị thông minh và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, công tác Mặt trận trên địa bàn Thủ đô đứng trước nhiều yêu cầu mới, đòi

hỏi phải không ngừng đổi mới nội dung, phương thức hoạt động và nâng cao chất lượng lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội.

Đặc biệt, bối cảnh mới đang tác động mạnh mẽ đến công tác Mặt trận và sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội. Việc triển khai Luật Thủ đô, thực hiện mô hình chính quyền địa phương hai cấp, đẩy mạnh sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, xây dựng chính quyền số, phát triển kinh tế số, xã hội số, nâng cao chất lượng quản trị đô thị, cùng yêu cầu xây dựng Thủ đô "Văn hiến - Văn minh - Hiện đại" đặt ra nhiều vấn đề mới đối với việc phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, tăng cường đồng thuận xã hội, bảo đảm quyền làm chủ của Nhân dân và nâng cao hiệu quả phối hợp giữa cấp ủy, chính quyền với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Trong điều kiện đó, phương thức lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận cần tiếp tục được đổi mới phù hợp với yêu cầu phát triển của Thủ đô và đất nước.

Những năm qua, Thành ủy Hà Nội luôn quan tâm lãnh đạo công tác Mặt trận và đạt được nhiều kết quả quan trọng. Công tác quán triệt, triển khai các chủ trương, nghị quyết của Đảng về công tác Mặt trận được chú trọng; hoạt động của Mặt trận Tổ quốc các cấp từng bước đổi mới; khối đại đoàn kết toàn dân tộc tiếp tục được củng cố; vai trò của Mặt trận trong tuyên truyền, vận động Nhân dân, tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền, giám sát, phản biện xã hội, thực hiện các phong trào thi đua yêu nước và các cuộc vận động ngày càng được phát huy, góp phần quan trọng vào phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững quốc phòng, an ninh và ổn định chính trị của Thủ đô.

Tuy nhiên, trước yêu cầu mới của sự nghiệp xây dựng và phát triển Thủ đô, công tác lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận vẫn còn bộc lộ những hạn chế, bất cập. Việc cụ thể hóa một số chủ trương của Trung ương về công tác Mặt trận có nội dung còn chậm; đổi mới phương thức lãnh đạo ở một số cấp chưa theo kịp yêu cầu thực tiễn; chất lượng phối hợp giữa cấp ủy, chính quyền với Mặt trận ở một số nơi chưa thật sự đồng bộ; hiệu quả nắm bắt, phản ánh và giải quyết kịp thời tâm tư, nguyện vọng của Nhân dân còn có mặt hạn chế; hoạt động giám sát, phản biện xã hội chưa đồng đều; việc ứng dụng chuyển đổi số trong công tác Mặt

trận và công tác lãnh đạo của cấp ủy còn chưa đáp ứng yêu cầu; năng lực của một bộ phận cán bộ Mặt trận chưa theo kịp những đòi hỏi của bối cảnh mới. Những hạn chế đó ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân tộc và hiệu quả thực hiện các nhiệm vụ chính trị của Thủ đô.

Trong khi đó, yêu cầu thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XIV của Đảng, Nghị quyết Đại hội XVIII Đảng bộ thành phố Hà Nội và các chủ trương lớn về xây dựng, phát triển Thủ đô trong giai đoạn mới đang đặt ra những yêu cầu ngày càng cao đối với công tác Mặt trận và sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội. Việc tiếp tục nghiên cứu một cách hệ thống, toàn diện cả về lý luận và thực tiễn đối với sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận không chỉ góp phần làm rõ những vấn đề lý luận về lãnh đạo công tác Mặt trận trong điều kiện mới, mà còn đề xuất các giải pháp khả thi nhằm nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Thành ủy Hà Nội, phát huy hiệu quả hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp, đáp ứng yêu cầu xây dựng Thủ đô phát triển nhanh, bền vững, văn hiến, văn minh, hiện đại.

Xuất phát từ những cơ sở lý luận và thực tiễn nêu trên, nghiên cứu đề tài ***"Thành ủy Hà Nội lãnh đạo công tác Mặt trận cùng cấp giai đoạn hiện nay"*** có ý nghĩa cấp thiết cả về lý luận và thực tiễn, góp phần bổ sung cơ sở khoa học cho việc đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với công tác Mặt trận trong điều kiện mới, đồng thời đáp ứng yêu cầu xây dựng và phát triển Thủ đô Hà Nội trong giai đoạn hiện nay.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của luận án

2.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu, làm rõ những vấn đề lý luận, thực tiễn; đánh giá thực trạng và đề xuất phương hướng và giải pháp tăng cường sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận cùng cấp trong thời gian tới

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Thực hiện mục đích nghiên cứu, luận án tập trung giải quyết các nhiệm vụ chủ yếu sau:

(1) Tổng quan, phân tích các công trình nghiên cứu liên quan đến sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác Mặt trận; trên cơ sở đó xác định những

kết quả nghiên cứu đã đạt được, những nội dung còn chưa được làm rõ và những vấn đề luận án cần tiếp tục nghiên cứu cả về lý luận và thực tiễn.

(2) Nghiên cứu, làm rõ những vấn đề lý luận và thực tiễn về Thành ủy Hà Nội lãnh đạo công tác Mặt trận; xây dựng và xác định các khái niệm công cụ, đồng thời làm rõ nội dung và phương thức lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận.

(3) Khảo sát, phân tích và đánh giá thực trạng Thành ủy Hà Nội lãnh đạo công tác Mặt trận từ năm 2015 đến nay; làm rõ những kết quả đạt được, những hạn chế và nguyên nhân, trên cơ sở đó rút ra những kinh nghiệm từ thực tiễn lãnh đạo công tác Mặt trận của Thành ủy Hà Nội.

(4) Trên cơ sở những vấn đề lý luận và thực tiễn đã được nghiên cứu, xác định phương hướng và đề xuất hệ thống giải pháp nhằm tăng cường sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận đến năm 2035.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của luận án

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Thành ủy Hà Nội lãnh đạo công tác Mặt trận.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- *Phạm vi không gian:* Luận án khảo sát, nghiên cứu ở thành phố Hà Nội.

- *Phạm vi thời gian:*

+ Thực trạng Thành ủy Hà Nội lãnh đạo công tác mặt trận trong giai đoạn từ 2015-2025 tương ứng với nhiệm kỳ Đại hội XVII, Đại hội XVIII của Đảng bộ thành phố Hà Nội.

+ Phương hướng, các giải pháp tăng cường sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận có giá trị đến năm 2035.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu của luận án

4.1. Cơ sở lý luận

Đề tài được thực hiện trên cơ sở lý luận là chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về vai trò lãnh đạo của Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và khối đại đoàn kết toàn dân tộc; các quan điểm, chủ trương, đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam, chính sách, pháp luật của Nhà nước về công tác Mặt trận, xây dựng Đảng và sự lãnh đạo của Đảng đối với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam.

4.2. Phương pháp nghiên cứu

Trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, luận án sử dụng tổng hợp các phương pháp nghiên cứu, cụ thể như sau: phương pháp hệ thống hóa, khai thác tài liệu, logic kết hợp lịch sử, phân tích và tổng hợp, diễn dịch, quy nạp, tổng kết thực tiễn, thống kê, so sánh, điều tra xã hội học, phương pháp dự báo...

5. Đóng góp mới về khoa học của luận án

- Góp phần bổ sung và làm rõ những vấn đề lý luận về sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận, tập trung vào việc xác định khung lý thuyết, nội.

- Đúc kết hệ thống các kinh nghiệm về lãnh đạo công tác Mặt trận trong điều kiện đặc thù của Thủ đô.

- Đề xuất giải pháp đột phá là đổi mới phương thức lãnh đạo của Thành ủy đối với công tác Mặt trận phù hợp với mô hình tổ chức mới của Mặt trận, mô hình chính quyền địa phương hai cấp, yêu cầu chuyển đổi số và tinh gọn bộ máy.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của luận án

6.1. Ý nghĩa lý luận

Luận án góp phần phát triển lý luận về sự lãnh đạo của Đảng, của cấp ủy địa phương đối với công tác Mặt trận.

6.2. Ý nghĩa thực tiễn

- Là tài liệu tham khảo cho việc nghiên cứu, giảng dạy môn Xây dựng Đảng trong hệ thống các trường thuộc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

- Có thể là tài liệu tham khảo cho các cấp ủy, tổ chức đảng, cơ quan tham mưu và Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo và tổ chức thực hiện công tác Mặt trận.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, các công trình khoa học đã công bố, danh mục tài liệu tham khảo, phụ lục, luận án gồm 4 chương, 9 tiết.

Chương 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1.1. NHỮNG CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU Ở NGOÀI NƯỚC

1.1.1. Các công trình nghiên cứu về Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức tương đồng và công tác Mặt trận.

Một số nghiên cứu nổi bật gồm: Thomas Heberer (2013), *Suy ngẫm về vai trò của Hội nghị Hiệp thương Chính trị Nhân dân Trung Quốc (CPPCC) trong tham vấn chính trị*; Thomas Jandl (2013), *Mặt trận Tổ quốc của Việt Nam và vai trò của nó trong quản trị đảng trên Tạp chí Khoa học Chính trị Châu Á*; Bilal Tunç (2016), *Mặt trận Tổ quốc tại Bursa*; Bilal Tunç (2015), *Mặt trận Tổ quốc ở Kocaeli*; Bruce Dickson (2016), *Sự bền bỉ của Mặt trận Thống nhất trong chính trường Trung Quốc*; Bilal Tunç (2017), *Trong lịch sử chính trị Thổ Nhĩ Kỳ, "Thực tiễn của Đảng Dân chủ đối với MTTQ: Những suy ngẫm tại thành phố Sakarya"*; James Leibold (2018), *Bóng ma của sự bất an: Công tác Mặt trận thống nhất của Đảng Cộng sản Trung Quốc và việc lôi kéo giới tinh hoa sắc tộc vào chính trường*; Nikolay Atanasov (2019), *MTTQ và sự phát triển kinh tế của Giáo phận Stara Zagora, 1944 - 1956*; SCF Hung và JHC Loo SSH Lo (2019), *Công tác Mặt trận thống nhất mới của Trung Quốc tại Hồng Kông: Chính trị thâm nhập và những hệ quả của nó*; Edmund W. Cheng (2020), *Công tác Mặt trận Thống nhất và Cơ chế Phản động ở Hồng Kông*; United Front Work Department of CPC (2021), *Công tác Mặt trận Thống nhất trong Kỷ nguyên Mới*; Martin Purbrick (2023), *Công tác Mặt trận Thống nhất và hơn thế nữa: Cách thức Đảng Cộng sản Trung Quốc thâm nhập vào Hoa Kỳ và các xã hội phương Tây*; C Alden K Chan (2023), *Cộng đồng người Hoa hải ngoại: Công tác Mặt trận thống nhất của Trung Quốc và mạng lưới liên kết các trang web của người Hoa hải ngoại trên không gian mạng*; Alex Gordon (2024), *Trên Mặt trận thống nhất*; Xiaohan Zhang (2024), *Nghiên cứu về Chiến lược Giáo dục Hợp tác của Mặt trận Thống nhất Giáo dục và Văn hóa “Bốn Lịch sử”*; Britta McEwen (2025), *Đảng Giấy: Hồ sơ tuyên truyền từ Mặt trận Tổ quốc Áo*.

1.1.2. Các công trình nghiên cứu về sự lãnh đạo của cấp ủy đối với mặt trận Tổ quốc, đối với công tác Mặt trận.

Jean - Marc Coicaud (2002), *Tính chính đáng chính trị - Đóng góp cho sự nghiên cứu về tính đúng đắn chính trị và trách nhiệm chính trị*; Lưu Tôn Hồng (2004), *Nghiên cứu quy luật cầm quyền của Đảng Cộng sản Trung Quốc*; Bary Z.Posner James M.Kouzes (2005), *Thử thách của lãnh đạo*; Pippa Norris (2005), *Xây dựng các đảng phái chính trị: Cải cách quy định pháp luật và điều lệ nội bộ*; Richard L.Hughse Gina Hernez Broome (2013), *Sự phát triển của lãnh đạo: quá khứ, hiện tại và tương lai*.

1.2. NHỮNG CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU Ở TRONG NƯỚC

1.2.1. Các công trình nghiên cứu về Đảng lãnh đạo Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và lãnh đạo công tác Mặt trận.

- Trần Khắc Việt, Nguyễn Văn Giang và Phạm Tất Thắng (2015), *Tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội trong điều kiện mới - lý luận và thực tiễn*; Trần Khắc Việt (2015), *Đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội trong điều kiện mới*; Hà Thị Khiết (2019), *Tiếp tục đổi mới nội dung, phương thức hoạt động của MTTQ, đáp ứng yêu cầu trong giai đoạn hiện nay*; Trần Thanh Mẫn (2019), *Nâng cao hiệu quả giám sát, phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội - tiếp cận từ yêu cầu đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng*; Nguyễn Văn Quảng (2022), *Đổi mới phương thức lãnh đạo của cấp ủy đối với hoạt động của hệ thống chính trị - Kinh nghiệm thực tiễn thành phố Đà Nẵng*; Trần Hậu (2022), *Đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam*; Trần Việt Hưng (2023), *Phát huy vai trò tham gia xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam*

1.2.2. Các công trình nghiên cứu về Mặt trận tổ quốc Việt Nam và công tác Mặt trận.

- Thang Văn Phúc và Nguyễn Minh Phương (2007), *Đổi mới tổ chức và hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội ở nước ta hiện nay*; Nguyễn Văn Thắng (2015), *Nghiên cứu cơ sở lý luận và thực*

tiền xây dựng chương trình bồi dưỡng chức danh khối Đảng, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân cấp cơ sở; Trịnh Thanh Tâm (2015), Mặt trận Tổ quốc Việt Nam giám sát và phản biện xã hội đối với hoạt động của chính quyền cùng cấp ở huyện Sóc Sơn, thành phố Hà Nội giai đoạn hiện nay; Hoàng Minh Hội (2020), Cơ chế pháp lý về giám sát của nhân dân thông qua Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội đối với các cơ quan hành chính nhà nước ở Việt Nam hiện nay; Đỗ Văn Thắng (2021), Phát huy vai trò giám sát, phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội theo tinh thần Đại hội XIII của Đảng; Nguyễn Lan Hương (2021), Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam TP. Hà Nội: Chủ động, trách nhiệm trong công tác bầu cử đại biểu Quốc hội khóa XV và đại biểu HĐND các cấp; Bùi Xuân Đức (2022), Mô hình tổ chức bộ máy của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam - những vấn đề đặt ra và phương hướng đổi mới, hoàn thiện; Trần Đức Tuấn (2022), Đổi mới tổ chức và hoạt động của cơ quan Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp tỉnh giai đoạn hiện nay; Đới Văn Tạng (2023), Mối quan hệ giữa Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội trong thực hiện giám sát, phản biện xã hội: Thực trạng, giải pháp; Trần Việt Hưng (2023), Đổi mới nội dung, phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng; Bùi Tuấn Quang (2023), Phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội tham gia xây dựng, hoàn thiện nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa; Lê Tiến Châu (2023), Phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tham gia kiểm soát quyền lực chính trị trong Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam; Nguyễn Thị Phương (2023), Tiếp tục hoàn thiện cơ chế giám sát, phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đáp ứng yêu cầu kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ; Bùi Văn Huân và Đỗ Văn Lanh (2023), Bắc Giang: Phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc trong đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; Nguyễn Phương Thảo Ly (2023), Đổi mới công tác đối ngoại nhân dân của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong tình hình mới; Lê Tiểu Vy (2023), Vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đối với dân chủ ở cơ sở; Nguyễn Hữu Dũng và

Lê Mậu Nhiệm (2024), *Phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đối với xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc trong tình hình mới*.

1.3. KHÁI QUÁT KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU CỦA CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CÓ LIÊN QUAN VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ LUẬN ÁN TẬP TRUNG NGHIÊN CỨU

1.3.1. Khái quát kết quả nghiên cứu của các công trình khoa học có liên quan

Thứ nhất, về phương diện lý luận, các công trình đã làm rõ vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; mối quan hệ giữa Đảng, Nhà nước, Mặt trận và Nhân dân; cơ sở đổi mới tổ chức, nội dung và phương thức hoạt động của Mặt trận. Các nghiên cứu quốc tế về CPPCC và United Front cung cấp thêm góc nhìn so sánh về tham vấn chính trị, tập hợp các nhóm xã hội và thích ứng của công tác Mặt trận. Những nghiên cứu về lãnh đạo góp phần bổ sung luận cứ về trách nhiệm, năng lực lãnh đạo, tính chính đáng và đổi mới phương thức lãnh đạo.

Thứ hai, về phương diện thực tiễn và giải pháp, các công trình trong nước tập trung nghiên cứu những hoạt động chủ yếu của Mặt trận như phát huy đại đoàn kết toàn dân tộc; tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền; giám sát, phản biện xã hội; thực hiện dân chủ ở cơ sở; tổ chức bộ máy và xây dựng đội ngũ cán bộ. Đồng thời, các nghiên cứu đề xuất những định hướng chủ yếu: đổi mới nội dung, phương thức hoạt động; hướng về cơ sở; hoàn thiện cơ chế phối hợp; nâng cao chất lượng giám sát, phản biện xã hội; tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy và ứng dụng công nghệ, chuyển đổi số.

Thứ ba, về sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác Mặt trận, các nghiên cứu khẳng định vai trò của cấp ủy trong định hướng chính trị, cụ thể hóa chủ trương, lãnh đạo tổ chức và cán bộ, kiểm tra, giám sát, phối hợp với chính quyền và bảo đảm điều kiện hoạt động của Mặt trận. Một số công trình nhấn mạnh yêu cầu đổi mới phương thức lãnh đạo, hạn chế hành chính hóa, nâng cao trách nhiệm người đứng đầu và phát huy tính chủ động, sáng tạo của Mặt trận. Đây là cơ sở để luận án nghiên cứu nội dung và phương thức lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận.

Tuy nhiên, các công trình hiện có vẫn còn một số khoảng trống. Một là, chưa có nhiều nghiên cứu tiếp cận sự lãnh đạo của cấp ủy địa phương đối với công tác Mặt trận một cách tổng thể, bao gồm chủ trương, tổ chức thực hiện, cán bộ, kiểm tra, giám sát, phối hợp và các điều kiện bảo đảm. Hai là, mối quan hệ giữa nội dung, phương thức lãnh đạo của cấp ủy với kết quả thực hiện chức năng của Mặt trận và hệ thống tiêu chí đánh giá hiệu quả lãnh đạo chưa được phân tích đầy đủ. Ba là, sự gắn kết giữa công tác Mặt trận với những yêu cầu mới như tinh gọn tổ chức bộ máy, chuyển đổi số, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa và phát huy dân chủ ở cơ sở còn hạn chế. Bốn là, chưa có công trình nghiên cứu toàn diện, hệ thống và chuyên sâu dưới góc độ ngành Xây dựng Đảng và Chính quyền nhà nước về Thành ủy Hà Nội lãnh đạo công tác Mặt trận trong giai đoạn hiện nay, gắn với định hướng giải pháp đến năm 2035.

Trên cơ sở đó, luận án kế thừa có chọn lọc các kết quả nghiên cứu về Mặt trận và phương thức lãnh đạo của Đảng, đồng thời tập trung làm rõ cơ sở lý luận, thực trạng, kinh nghiệm và giải pháp về sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận trong giai đoạn hiện nay. Đây là cơ sở xác định nội dung nghiên cứu ở các chương tiếp theo.

1.3.2. Những vấn đề luận án tập trung nghiên cứu

Một là, luận án nghiên cứu cơ sở lý luận về Thành ủy Hà Nội lãnh đạo công tác Mặt trận.

Hai là, luận án làm rõ đặc điểm công tác Mặt trận ở Hà Nội với tư cách một đô thị lớn và là Thủ đô, từ đó xác định những yêu cầu đặt ra đối với sự lãnh đạo của Thành ủy.

Ba là, luận án tập trung xác định và phân tích toàn diện nội dung lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận cùng cấp.

Bốn là, luận án nghiên cứu phương thức lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận cùng cấp.

Năm là, luận án đánh giá thực trạng Thành ủy Hà Nội lãnh đạo công tác Mặt trận, làm rõ những kết quả, hạn chế, nguyên nhân và kinh nghiệm.

Sáu là, trên cơ sở lý luận, thực tiễn và kinh nghiệm, luận án đề xuất phương hướng và giải pháp tăng cường sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận cùng cấp đến năm 2035.

Chương 2

THÀNH ỦY HÀ NỘI LÃNH ĐẠO CÔNG TÁC MẶT TRẬN - NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

2.1. KHÁI QUÁT VỀ THÀNH PHỐ, ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ, THÀNH ỦY HÀ NỘI VÀ CÔNG TÁC MẶT TRẬN Ở THÀNH PHỐ HÀ NỘI

2.1.1. Khái quát về Thành phố Hà Nội và Đảng bộ Thành phố Hà Nội

Hà Nội là Thủ đô của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, giữ vai trò trung tâm chính trị - hành chính quốc gia và có ảnh hưởng sâu rộng trên nhiều lĩnh vực của đời sống xã hội. Nghị quyết số 02-NQ/TW ngày 17/3/2026 của Bộ Chính trị xác định Thủ đô Hà Nội là trung tâm đầu não chính trị - hành chính quốc gia; nơi hội tụ và lan tỏa tinh hoa văn hóa, trí tuệ và nguồn lực của đất nước; trung tâm kiến tạo, giữ vai trò dẫn dắt, định hình mô hình và tư duy phát triển mới; là hạt nhân, trung tâm lan tỏa và động lực phát triển của vùng và cực tăng trưởng của cả nước; dẫn đầu cả nước và vươn tầm khu vực về một số lĩnh vực: Giáo dục và đào tạo, y tế, khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo, hướng tới là thành phố kết nối toàn cầu.

Đảng bộ thành phố Hà Nội là một trong những tổ chức Đảng có quy mô lớn nhất cả nước, giữ vai trò hạt nhân chính trị trong việc lãnh đạo, chỉ đạo mọi mặt đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh trên địa bàn Thủ đô. Hiện nay các đảng bộ trực thuộc Đảng bộ Thành phố Hà Nội gồm 137 đảng bộ, gần 50 vạn đảng viên.

2.1.2. Khái quát về Thành ủy Hà Nội

Thành ủy Hà Nội là tập thể cơ quan lãnh đạo của Đảng bộ thành phố Hà Nội giữa hai kỳ Đại hội. Thành ủy Hà Nội giữ vị trí trung tâm, định hướng và dẫn dắt sự phát triển của thành phố, đồng thời chi phối và lan tỏa ảnh hưởng đến sự phát triển chung của cả nước và Vùng đồng bằng sông Hồng.

Chức năng:

Căn cứ theo Điều 1 của Quy định số 305-QĐ/TW (13/6/2025), Thành ủy Hà Nội có chức năng lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp và toàn diện mọi mặt đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh ở Thủ đô.

Nhiệm vụ:

Quy chế số 01-QC/TU ngày 15/11/2025 của Thành ủy Hà Nội về quy chế làm việc của Ban Chấp hành Đảng bộ Thành phố, Ban Thường vụ Thành ủy và Thường trực Thành ủy khóa XVIII, nhiệm kỳ 2025 - 2030 xác định 15 nhiệm vụ, quyền hạn của Ban Chấp hành Đảng bộ thành phố Hà Nội (gọi tắt là Thành ủy).

Cơ cấu tổ chức:

Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội là cơ quan lãnh đạo thường trực của Thành ủy, có nhiệm vụ trực tiếp chỉ đạo, điều hành các hoạt động quan trọng của Đảng bộ Thành phố.

Cơ quan tham mưu, giúp việc của Thành ủy

Là cấp ủy cấp tỉnh, Thành ủy Hà Nội được thành lập các cơ quan chuyên trách tham mưu, giúp việc và đơn vị sự nghiệp: Văn phòng, ban tổ chức, cơ quan Ủy ban kiểm tra, ban tuyên giáo và dân vận, ban nội chính; trường chính trị, cơ quan báo và phát thanh, truyền hình của đảng bộ tỉnh, thành phố.

Đặc điểm

Thứ nhất, vai trò hạt nhân lãnh đạo tại trung tâm chính trị - hành chính quốc gia và trung tâm lớn đa lĩnh vực.

Thứ hai, đặc điểm lãnh đạo gắn với thẩm quyền phân cấp, phân quyền triệt để và cơ chế thí điểm vượt trội.

Thứ ba, lãnh đạo giải quyết các bài toán phức tạp của một siêu đô thị và trung tâm liên kết vùng.

2.1.3. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố và Công tác Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội

2.1.3.1. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam Thành phố Hà Nội - Vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy

** Vị trí, vai trò*

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là tổ chức liên minh chính trị, liên hiệp tự nguyện của tổ chức chính trị, các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội và các cá nhân tiêu biểu trong các giai cấp, tầng lớp xã hội, dân tộc, tôn

giáo, người Việt Nam định cư ở nước ngoài. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là bộ phận của hệ thống chính trị của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam; là cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân

Vai trò của Mặt trận Tổ quốc thành phố Hà Nội: cơ sở chính trị của chính quyền nhân dân Thủ đô; trung tâm hiệp thương, phối hợp, thống nhất hành động, thiết chế chính trị - xã hội quan trọng trong phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, bảo đảm quyền làm chủ của nhân dân; giám sát, phản biện xã hội và tham gia xây dựng Đảng, chính quyền trong sạch, vững mạnh; góp phần tăng cường đồng thuận xã hội, xây dựng hình ảnh và vị thế của Thủ đô trong tiến trình hội nhập, phát triển.

Mặt trận Thủ đô còn là chủ thể quan trọng trong xây dựng khối đoàn kết rộng rãi, lan tỏa giá trị văn hóa, tinh thần và truyền thống của Thăng Long - Hà Nội.

** Chức năng, nhiệm vụ của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội có thể khái quát trên các phương diện chủ yếu sau:*

Một là, tuyên truyền, vận động các tầng lớp Nhân dân thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; tập hợp, phản ánh ý kiến, kiến nghị của Nhân dân.

Hai là, tổ chức, phối hợp triển khai các cuộc vận động, phong trào thi đua yêu nước, phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân trong thực hiện các nhiệm vụ chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh của Thủ đô.

Ba là, thực hiện giám sát và phản biện xã hội; tham gia xây dựng Đảng, chính quyền và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh.

Bốn là, tham gia góp ý, đề xuất xây dựng chủ trương, chính sách phát triển Thủ đô phù hợp với thực tiễn và nguyện vọng của Nhân dân.

Năm là, phối hợp thống nhất hành động giữa các tổ chức thành viên, mở rộng khối đại đoàn kết toàn dân và củng cố đồng thuận xã hội.

** Tổ chức bộ máy MTTQ Việt Nam Thành phố Hà Nội*

Ở địa phương có Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam Thành phố Hà Nội; 126 Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam xã, phường (gọi chung là cấp

xã). Ở mỗi cấp có Ban Thường trực Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Dưới cấp xã có Ban Công tác Mặt trận ở thôn, tổ dân phố.

MTTQ Việt Nam thành phố Hà Nội có 50 thành viên;

Ban Thường trực Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội có từ 07 đến 09 đồng chí.

Cơ quan Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội có 10 ban chuyên môn, tham mưu giúp việc.

Cơ quan Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp xã

Ban Thường trực Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp xã gồm: Chủ tịch, Phó Chủ tịch Thường trực, các Phó Chủ tịch kiêm người đứng đầu các tổ chức chính trị - xã hội cấp xã.

Biên chế Cơ quan Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp xã có khoảng 8-10 biên chế.

2.1.3.2. Công tác Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội - Quan niệm, nội dung, vai trò, đặc điểm, những yếu tố tác động

Công tác Mặt trận ở Thành phố Hà Nội là một hệ thống các hoạt động chính trị - xã hội được tiến hành có tổ chức, có định hướng nhằm tập hợp, đoàn kết và phát huy sức mạnh tổng hợp của các tầng lớp nhân dân Thủ đô, bao gồm việc tuyên truyền, vận động nhân dân tham gia các phong trào thi đua yêu nước; việc thực hiện dân chủ, đại diện bảo vệ quyền lợi chính đáng của nhân dân, tiến hành giám sát, phản biện xã hội và tham gia xây dựng Đảng, chính quyền, nhằm góp phần thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ chính trị, xây dựng Thủ đô văn hiến, văn minh, hiện đại

Nội dung công tác Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội trong giai đoạn hiện nay

Một là, tuyên truyền, vận động, tập hợp các tầng lớp Nhân dân, củng cố và phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân tộc trong điều kiện phát triển mới của Thủ đô và đất nước.

Hai là, nắm bắt tình hình Nhân dân, dư luận xã hội, phản ánh và kiến nghị với Đảng, Nhà nước, chính quyền các cấp.

Ba là, tổ chức hiệu quả các cuộc vận động, phong trào thi đua yêu nước, khơi dậy tinh thần sáng tạo, trách nhiệm xã hội và khát vọng phát triển Thủ đô.

Bốn là, phát huy dân chủ, đại diện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của Nhân dân; nâng cao chất lượng giám sát, phản biện xã hội, tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước và hệ thống chính trị.

Năm là, mở rộng và nâng cao hiệu quả hoạt động đối ngoại Nhân dân, góp phần nâng cao vị thế Thủ đô và đất nước trong thời kỳ hội nhập sâu rộng.

Sáu là, đổi mới tổ chức bộ máy, phương thức hoạt động, nâng cao năng lực hệ thống Mặt trận đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong kỷ nguyên phát triển mới.

Vai trò

Thứ nhất, công tác Mặt trận là phương thức trọng tâm để củng cố, phát huy khối đại đoàn kết toàn dân tộc, tạo nền tảng xã hội vững chắc cho sự phát triển Thủ đô.

Thứ hai, công tác Mặt trận là công cụ quan trọng tăng cường mối liên hệ giữa Đảng, chính quyền với Nhân dân, góp phần phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa và củng cố niềm tin xã hội.

Thứ ba, công tác Mặt trận giữ vai trò thúc đẩy việc huy động và phát huy hiệu quả các nguồn lực xã hội phục vụ phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm an sinh và nâng cao đời sống Nhân dân.

Thứ tư, công tác Mặt trận góp phần quan trọng vào kiểm soát xã hội, phòng ngừa xung đột, giữ vững ổn định chính trị - xã hội trên địa bàn Thủ đô.

Thứ năm, công tác Mặt trận là động lực thúc đẩy đổi mới phương thức vận động quần chúng, nâng cao hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị trong giai đoạn mới.

Đặc điểm

Thứ nhất, công tác Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội diễn ra trong không gian chính trị - xã hội đặc biệt, với đặc thù dân cư có mặt

bằng dân trí cao, quan tâm sâu sắc đến chính trị và đòi hỏi khắt khe về tính dân chủ, minh bạch.

Thứ hai, công tác Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội được tiến hành ở địa bàn Thủ đô của đất nước - nơi có cơ cấu xã hội đa dạng, lợi ích đan xen và biến động nhanh.

Thứ ba, công tác Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội ngày càng gắn chặt với yêu cầu phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, hiện đại hóa quản trị đô thị và thích ứng toàn diện với bối cảnh đổi mới hệ thống chính trị trong kỷ nguyên phát triển mới.

Những yếu tố bối cảnh mới tác động đến công tác Mặt trận và sự lãnh đạo của Thành ủy

Thứ nhất, quá trình chuyển đổi số và phát triển xã hội số theo định hướng Luật Thủ đô 2026.

Thứ hai, việc vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp (bỏ cấp huyện) từ tháng 7/2025 theo Nghị quyết số 1656/NQ-UBTVQH15.

Thứ ba, yêu cầu quản trị đô thị hiện đại và các cơ chế đặc thù từ Luật Thủ đô 2026 nhằm phát triển siêu đô thị (mô hình TOD, khai thác không gian ngầm/tầm cao, vùng phát thải thấp, các biện pháp cưỡng chế hành chính).

2.2. THÀNH ỦY HÀ NỘI LÃNH ĐẠO CÔNG TÁC MẶT TRẬN - KHÁI NIỆM, NỘI DUNG, PHƯƠNG THỨC VÀ VAI TRÒ

2.2.1. Khái niệm

Thành ủy Hà Nội lãnh đạo công tác Mặt trận là toàn bộ hoạt động lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội, từ việc quán triệt, cụ thể hóa đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về đại đoàn kết toàn dân tộc, đến việc xác định và tổ chức thực hiện tốt phương hướng, nhiệm vụ, giải pháp công tác Mặt trận phù hợp với đặc thù Thủ đô, đồng thời lãnh đạo, chỉ đạo, kiểm tra, giám sát việc tổ chức thực hiện trong toàn Đảng bộ Thành phố nhằm thực hiện thắng lợi nội dung công tác Mặt trận đáp ứng yêu cầu của Thủ đô trong kỷ nguyên phát triển mới.

2.2.2. Nội dung lãnh đạo

- Lãnh đạo xác định mục tiêu, phương hướng, nhiệm vụ của công tác Mặt trận
- Lãnh đạo xây dựng tổ chức bộ máy và đội ngũ cán bộ làm công tác Mặt trận
- Lãnh đạo tổ chức thực hiện các nội dung của công tác Mặt trận
- Lãnh đạo phối hợp hoạt động của tổ chức, lực lượng trong thực hiện các nội dung công tác Mặt trận
- Lãnh đạo sơ kết, tổng kết công tác Mặt trận

2.2.3. Phương thức lãnh đạo

- Lãnh đạo bằng nghị quyết, định hướng chủ trương và chính sách lớn
- Lãnh đạo bằng công tác tuyên truyền, thuyết phục, vận động
- Lãnh đạo bằng công tác tổ chức - cán bộ
- Lãnh đạo thông qua tổ chức đảng, đảng viên và sự gương mẫu của đảng viên
- Lãnh đạo công tác Mặt trận thông qua tổ chức của Mặt trận Tổ quốc Thành phố và cấp xã
- Lãnh đạo thông qua kiểm tra, giám sát

2.2.4. Vai trò

Sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận giữ vai trò bảo đảm định hướng chính trị đúng đắn cho Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong quá trình thực hiện chức năng, nhiệm vụ; hai là, phát huy đầy đủ vị trí, chức năng của Mặt trận trong hệ thống chính trị, góp phần nâng cao chất lượng mối quan hệ giữa Đảng, Nhà nước và nhân dân; ba là, tạo dựng và củng cố sự đồng thuận xã hội, huy động hiệu quả sức mạnh tổng hợp của các tầng lớp nhân dân trong thực hiện các nhiệm vụ chính trị của Thành phố; bốn là, nâng cao hiệu quả giám sát, phản biện xã hội và tham gia xây dựng Đảng, chính quyền; năm là, bảo đảm sự thống nhất giữa chủ trương lãnh đạo và thực tiễn tổ chức thực hiện, tạo cơ sở để không ngừng đổi mới nội dung, phương thức hoạt động của Mặt trận.

Chương 3

THÀNH ỦY HÀ NỘI LÃNH ĐẠO CÔNG TÁC MẶT TRẬN GIAI ĐOẠN HIỆN NAY - THỰC TRẠNG, NGUYÊN NHÂN VÀ KINH NGHIỆM

3.1. THỰC TRẠNG THÀNH ỦY HÀ NỘI LÃNH ĐẠO CÔNG TÁC MẶT TRẬN GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

3.1.1. Ưu điểm

3.1.1.1. Về nội dung lãnh đạo

Một là, Thành ủy Hà Nội đã thể hiện tầm nhìn chiến lược và tính chủ động cao trong việc xác định đúng, trúng mục tiêu, phương hướng công tác Mặt trận gắn chặt với nhiệm vụ chính trị trọng tâm của Thủ đô

Hai là, Thành ủy đã quyết liệt lãnh đạo việc tái cấu trúc bộ máy và phân bổ nguồn lực, tạo nền tảng tổ chức vững chắc để hệ thống Mặt trận vận hành thông suốt trong bối cảnh tinh gọn hệ thống chính trị

Ba là, sự lãnh đạo tổ chức thực hiện các nội dung công tác Mặt trận được triển khai đồng bộ, tạo sức lan tỏa sâu rộng, biến chủ trương của Đảng thành các phong trào hành động cách mạng thiết thực của quần chúng

Bốn là, Thành ủy đã thiết lập và vận hành hiệu quả cơ chế phối hợp thực chất giữa Mặt trận với chính quyền và các tổ chức thành viên, phát huy tối đa sức mạnh liên hiệp của cả hệ thống chính trị Thủ đô.

Năm là, Thành ủy đã coi trọng và thực hiện bài bản công tác sơ kết, tổng kết để đánh giá thực tiễn và liên tục tự hoàn thiện tư duy lãnh đạo đối với công tác Mặt trận

3.1.1.2. Về phương thức lãnh đạo

Một là, phương thức lãnh đạo bằng nghị quyết, chủ trương được đổi mới theo hướng ngắn gọn, khả thi, tạo hành lang chính trị rộng mở để Mặt trận chủ động lên kế hoạch hành động

Hai là, phương thức tuyên truyền, thuyết phục, vận động được coi trọng, góp phần nâng cao nhận thức của cán bộ, đảng viên và Nhân dân về vai trò của Mặt trận.

Ba là, phương thức lãnh đạo thông qua tổ chức - cán bộ được thực hiện chặt chẽ, từng bước kiện toàn đội ngũ cán bộ Mặt trận đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ.

Bốn là, vai trò của tổ chức đảng và sự gương mẫu của đảng viên trong hệ thống Mặt trận được phát huy, góp phần củng cố niềm tin của Nhân dân.

Năm là, thành ủy thực hiện lãnh đạo công tác Mặt trận thông qua tổ chức Mặt trận các cấp, bảo đảm nguyên tắc Đảng lãnh đạo, Mặt trận chủ động tổ chức thực hiện.

Sáu là, *Phương thức* lãnh đạo thông qua kiểm tra, giám sát từng bước được tăng cường, góp phần nâng cao kỷ cương và hiệu quả lãnh đạo.

3.1.2. Hạn chế, yếu kém

3.1.2.1. Về nội dung lãnh đạo

Một là, việc cụ thể hóa mục tiêu, phương hướng công tác Mặt trận ở cấp cơ sở có độ trễ nhất định, chưa theo kịp sự phân hóa đa dạng và tính phức tạp của các giai tầng xã hội tại đô thị đặc biệt.

Hai là, kiện toàn tổ chức bộ máy cấp xã chưa đồng bộ với áp lực nhiệm vụ mới, ảnh hưởng nhất định đến bảo đảm hoạt động ở cơ sở.

Ba là, lãnh đạo tổ chức thực hiện một số nội dung công tác Mặt trận còn thiếu chiều sâu, hiệu quả chưa tương xứng với tiềm năng, vị thế của Thủ đô.

Bốn là, việc lãnh đạo phối hợp giữa Mặt trận với một số cơ quan, đơn vị có lúc chưa thật chặt chẽ, còn biểu hiện hành chính hóa hoặc hình thức.

Năm là, công tác sơ kết, tổng kết ở một số nội dung chưa gắn chặt với đánh giá thực chất hiệu quả hoạt động và việc đề xuất giải pháp đổi mới.

3.1.2.2. Về phương thức lãnh đạo

Một là, phương thức lãnh đạo bằng nghị quyết, chủ trương ở một số nội dung còn chậm được cụ thể hóa thành cơ chế, giải pháp thực hiện phù hợp với thực tiễn.

Hai là, công tác tuyên truyền, thuyết phục, vận động có lúc chưa đáp ứng yêu cầu trong bối cảnh mới, nhất là trước những vấn đề xã hội phức tạp, nhạy cảm.

Ba là, phương thức lãnh đạo thông qua công tác tổ chức - cán bộ còn bộc lộ hạn chế trong việc phát hiện, đào tạo và sử dụng cán bộ Mặt trận có năng lực, uy tín.

Bốn là, việc phát huy vai trò nêu gương của một bộ phận đảng viên hoạt động trong Mặt trận chưa thật rõ nét, ảnh hưởng đến hiệu quả vận động Nhân dân.

Năm là, lãnh đạo thông qua tổ chức Mặt trận ở một số nơi còn thiên về chỉ đạo hành chính, chưa phát huy đầy đủ tính chủ động, sáng tạo của Mặt trận.

Sáu là, Công tác kiểm tra, giám sát có mặt còn hình thức, chưa kịp thời phát hiện và chấn chỉnh những hạn chế trong tổ chức thực hiện.

3.2. NGUYÊN NHÂN VÀ KINH NGHIỆM

3.2.1. Nguyên nhân

3.2.1.1. Nguyên nhân của ưu điểm

* Nguyên nhân khách quan:

Một là, sự lãnh đạo, chỉ đạo chiến lược, xuyên suốt của Trung ương Đảng và sự phối hợp chặt chẽ của Ủy ban Trung ương MTTQ Việt Nam.

Hai là, bối cảnh pháp lý thuận lợi từ các thể chế vượt trội dành riêng cho Thủ đô.

* Nguyên nhân chủ quan:

Một là, tầm nhìn chiến lược và bản lĩnh lãnh đạo của Thành ủy, Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội.

Hai là, sự cố gắng, tinh thần đổi mới sáng tạo của hệ thống Mặt trận các cấp Thành phố.

3.2.1.2. Nguyên nhân của hạn chế, yếu kém

* Nguyên nhân khách quan:

Một là, những yếu tố đặc thù, phức tạp của Thủ đô tạo áp lực khổng lồ lên công tác lãnh đạo.

Hai là, sự chống phá tinh vi của các thế lực thù địch nhằm vào khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Ba là, tác động tiêu cực từ mặt trái của Internet và mạng xã hội.

* Nguyên nhân chủ quan:

Một là, năng lực cụ thể hóa nghị quyết của một số cấp ủy cơ sở còn yếu.

Hai là, cơ chế phối hợp trong hệ thống chính trị chưa thật sự đồng bộ, quyết liệt.

Ba là, năng lực, kỹ năng của một bộ phận cán bộ Mặt trận chưa theo kịp yêu cầu thực tiễn.

3.2.2. Kinh nghiệm

- Gắn kết công tác lãnh đạo Mặt trận với lãnh đạo nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của Thành phố
- Đổi mới nội dung, phương thức lãnh đạo phù hợp với đặc thù Thủ đô và yêu cầu thực tiễn
- Phát huy vai trò của cán bộ chủ chốt và đội ngũ làm công tác Mặt trận
- Tăng cường phối hợp giữa Mặt trận và các tổ chức trong hệ thống chính trị
- Chú trọng công tác kiểm tra, sơ kết, tổng kết để rút kinh nghiệm kịp thời

Chương 4

PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG SỰ LÃNH ĐẠO CỦA THÀNH ỦY HÀ NỘI ĐỐI VỚI CÔNG TÁC MẶT TRẬN CÙNG CẤP ĐẾN NĂM 2035

4.1. DỰ BÁO NHỮNG THUẬN LỢI, KHÓ KHĂN VÀ PHƯƠNG HƯỚNG TĂNG CƯỜNG SỰ LÃNH ĐẠO CỦA THÀNH ỦY HÀ NỘI ĐỐI VỚI CÔNG TÁC MẶT TRẬN CÙNG CẤP ĐẾN NĂM 2035

4.1.1. Dự báo những thuận lợi, khó khăn tác động đến sự lãnh đạo của Thành uỷ Hà Nội đối với công tác Mặt trận cùng cấp

4.1.1.1. Thuận lợi

Trước hết, Đảng tiếp tục khẳng định và tăng cường vai trò lãnh đạo đối với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong toàn bộ tiến trình xây dựng và phát triển đất nước.

Thứ hai, hệ thống thể chế, chính sách liên quan đến tổ chức và hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam ngày càng được hoàn thiện, tạo hành lang pháp lý thuận lợi cho sự lãnh đạo của cấp uỷ.

Thứ ba, thuận lợi từ bối cảnh bùng nổ chuyển đổi số, phát triển chính quyền số và xã hội số.

Thứ tư, thuận lợi từ bối cảnh vận hành chính thức mô hình chính quyền địa phương hai cấp (bỏ cấp huyện từ 01/7/2025 theo Nghị quyết số 1656/NQ-UBTVQH15),

Thứ năm, thuận lợi từ bối cảnh yêu cầu quản trị đô thị hiện đại và các cơ chế đặc thù từ Luật Thủ đô năm 2026 và Nghị quyết số 02-NQ/TW của Bộ Chính trị.

Thứ sáu, truyền thống đoàn kết, tinh thần yêu nước và sự đồng thuận xã hội của Nhân dân Thủ đô tiếp tục là nền tảng chính trị - xã hội vững chắc.

Cuối cùng, quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng và yêu cầu xây dựng nền quản trị quốc gia hiện đại sẽ tiếp tục nâng cao vị thế, vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam.

4.1.1.2. Khó khăn

Trước hết, tình hình thế giới và khu vực tiếp tục diễn biến nhanh chóng, phức tạp và khó dự báo.

Thứ hai, thách thức từ bối cảnh chuyển đổi số, sự bùng nổ của Internet và mạng xã hội.

Thứ ba, thách thức từ bối cảnh vận hành chính thức mô hình chính quyền địa phương hai cấp.

Thứ tư, thách thức từ bối cảnh quản trị đô thị hiện đại và việc thực thi các cơ chế đặc thù từ Luật Thủ đô năm 2026 và Nghị quyết số 02-NQ/TW của Bộ Chính trị.

Thứ năm, sự chuyển biến nhanh chóng của cơ cấu xã hội đô thị và yêu cầu dân chủ ngày càng cao.

Thứ sáu, sự chống phá tinh vi của các thế lực thù địch.

Thứ bảy, thách thức về chất lượng đội ngũ cán bộ Mặt trận trước yêu cầu quản trị hiện đại.

Cuối cùng, áp lực từ việc hoàn thiện cơ chế lãnh đạo và bảo đảm điều kiện hoạt động.

4.1.2. Phương hướng tăng cường sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận

Thứ nhất, giữ vững và tăng cường sự lãnh đạo toàn diện, trực tiếp của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận, bảo đảm thống nhất với nhiệm vụ chính trị và yêu cầu phát triển Thủ đô.

Thứ hai, tiếp tục đổi mới nội dung và phương thức lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận theo hướng khoa học, dân chủ, thực chất và thích ứng với bối cảnh mới.

Thứ ba, phát huy đầy đủ vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc, tham gia xây dựng Đảng, chính quyền và hệ thống chính trị của Thủ đô.

Thứ tư, xây dựng tổ chức bộ máy và đội ngũ cán bộ Mặt trận đáp ứng yêu cầu đổi mới tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị và phát triển Thủ đô trong thời kỳ mới.

Thứ năm, tăng cường sự phối hợp thống nhất giữa Thành ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức trong hệ thống chính trị nhằm phát huy sức mạnh tổng hợp trong thực hiện công tác Mặt trận.

4.2. GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG SỰ LÃNH ĐẠO CỦA THÀNH ỦY HÀ NỘI ĐỐI VỚI CÔNG TÁC MẶT TRẬN ĐẾN NĂM 2035

4.2.1. Nâng cao nhận thức và trách nhiệm của Thành ủy, các cấp ủy đối với lãnh đạo công tác Mặt trận cùng cấp

4.2.2. Đổi mới việc ban hành và tổ chức thực hiện nghị quyết, chỉ thị, chương trình, kế hoạch của Thành ủy Hà Nội về công tác Mặt trận theo hướng thực chất, khoa học, phù hợp với mô hình chính quyền địa phương hai cấp và yêu cầu phát triển Thủ đô trong kỷ nguyên số

4.2.3. Phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc trong tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền, giám sát, phản biện xã hội và tạo đồng thuận xã hội đáp ứng yêu cầu phát triển Thủ đô trong giai đoạn mới

4.2.4. Xây dựng, kiện toàn tổ chức bộ máy, đội ngũ cán bộ và bảo đảm các nguồn lực thực hiện công tác Mặt trận đáp ứng yêu cầu phát triển Thủ đô trong thời kỳ mới

4.2.5. Phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức thành viên và các lực lượng xã hội trong thực hiện sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận

4.2.6. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, sơ kết, tổng kết và ứng dụng khoa học - công nghệ nhằm nâng cao hiệu quả lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận

KẾT LUẬN

Công tác Mặt trận giữ vai trò quan trọng trong củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc, phát huy quyền làm chủ của Nhân dân, tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền và hệ thống chính trị, góp phần tạo nền tảng chính trị - xã hội vững chắc cho sự phát triển của Thủ đô Hà Nội. Nghiên cứu của luận án đã làm rõ nội hàm công tác Mặt trận, nội dung, phương thức lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận và xác định các yếu tố tác động trong giai đoạn hiện nay. Thông qua nghiên cứu lý luận, tổng quan tài liệu và khảo sát thực tiễn, luận án đã đánh giá khách quan, toàn diện thực trạng sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận, chỉ rõ những kết quả đạt được, hạn chế, nguyên nhân và rút ra những kinh nghiệm có giá trị. Trên cơ sở phát huy ưu điểm, khắc phục hạn chế và đáp ứng yêu cầu mới, đặc biệt trong bối cảnh xây dựng chính quyền địa phương hai cấp, chuyển đổi số và triển khai Luật Thủ đô năm 2024, luận án đã đề xuất hệ thống giải pháp nhằm tăng cường sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận đến năm 2035. Các giải pháp tập trung vào đổi mới nhận thức, nội dung và phương thức lãnh đạo; kiện toàn tổ chức, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ; hoàn thiện cơ chế phối hợp; tăng cường kiểm tra, giám sát; bảo đảm nguồn lực và đẩy mạnh ứng dụng khoa học, công nghệ, chuyển đổi số trong công tác Mặt trận, qua đó phát huy tính chủ động, sáng tạo và tính độc lập tương đối của Mặt trận Tổ quốc, góp phần nâng cao hiệu quả công tác Mặt trận và xây dựng Thủ đô Hà Nội phát triển nhanh, bền vững trong giai đoạn mới.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1. Nguyễn Xuân Diệp, (2023), “Nâng cao hiệu quả tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam Thành phố Hà Nội”, *Tạp chí Lý luận Chính trị*, Số chuyên đề tháng 11 năm 2023, Mã số ISSN 2525-2585, Trang 216.
2. Nguyễn Xuân Diệp, (2024), “Thực trạng hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cấp huyện ở Thành phố Hà Nội hiện nay”, *Tạp chí Lý luận Chính trị và Truyền Thông*, Chuyên đề số 2-2024, Mã số ISSN 1859-1485, Trang 102.
3. Nguyễn Xuân Diệp, (2026), “Phát huy vai trò lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận Tổ quốc trong bối cảnh mới”, *Tạp chí điện tử Quản lý Nhà nước*, <https://www.quanlynhanuoc.vn/2026/01/12/phat-huy-vai-tro-lanh-dao-cua-thanh-uy-ha-noi-doi-voi-cong-tac-mat-tran-to-quoc-trong-boi-canhh-moi/>, ngày truy cập 12/01/2026.
4. Nguyễn Xuân Diệp, (2026), “Tăng cường sự lãnh đạo của Thành ủy Hà Nội đối với công tác Mặt trận trong bối cảnh mới”, *Tạp chí Khoa học Chính trị*, Số 01-2026, ngày 26/01/2026, Trang 82.
5. Nguyễn Xuân Diệp, (2026), "Đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với công tác Mặt trận (từ thực tiễn thành phố Hà Nội)", *Tạp chí điện tử Lý luận Chính trị*, tại website theo đường link: <https://lyluanchinhtri.vn/doi-moi-phuong-thuc-lanh-dao-cua-dang-doi-voi-cong-tac-mat-tran-tu-thuc-tien-thanh-pho-ha-noi-11469.html>, truy cập ngày 30/1/2026.